

Chemini – Perceptions de Moché et d’Aharon

Source : Likouté Si’hot volume 17, troisième Si’ha sur Chemini

Les instructions de Moché, après le départ des deux fils d’Aharon

1

שמיני י, יב: וידבר משה אל אהרן ואל אלעזר ואל איתמר בניו הנותרים: קחו את המנחה (מנחת היום ה) שמיני ומנחת נחשון) הנותרת .. ואכלוה מצות אצל המזבח (אף על פי שאתם אוננין) - כי קדש קדשים הוא...
 ואת שעיר החטאת (של ראש חדש) דרש דרש משה, והנה שרף! ויקצף על אלעזר ועל איתמר .. לאמר: מדוע לא אכלתם את החטאת במקום הקדש? ... וידבר אהרן אל משה: הן היום הקריבו את חטאתם ואת עלתם לפני ה', ותקראנה אתי כאלה ואכלתי חטאת היום - הייטב בעיני ה'?! וישמע משה וייטב בעיניו.

Chemini 10, 12 : Moché dit à Aaron ainsi qu'à Eléazar et à Itamar, ses fils survivants : « Prenez la part d'oblation qui reste (de l'offrande du huitième jour et de Na'hshon), et mangez-la (bien que vous soyez en état de Onen) en pains azymes à côté de l'autel, car elle est éminemment sainte »...

Au sujet du bouc expiatoire (de Roch 'Hodèch), Moché fit des recherches, et il se trouva qu'on l'avait brûlé. Moché s'énerma sur Eléazar et Itamar .. et leur dit : « Pourquoi n'avez-vous pas mangé l'expiatoire dans le saint lieu ? ». ... Aharon répondit à Moché : « Certes, aujourd'hui même ils ont offert leur expiatoire et leur holocauste devant D.ieu, et pareille chose m'est advenue ; or, si j'eusse mangé un expiatoire aujourd'hui, cela aurait-il plu à D.ieu ?! ». Moché entendit, et il approuva.

רש"י: הייטב בעיני ה'. אם שמעתי בקדשי שעה (שהכהן אוכל מנחת חנכת המזבח גם במצב של 'אונן') - אין לך להקל בקדשי דורות (כמו קרבן מוסף ראש חדש). וייטב בעיניו. הודה, ולא בוש לומר 'לא שמעתי'.

Rachi : Cela aurait-il plu à D.ieu. Si tu as entendu pour les offrandes de circonstance (qu'elles devaient être consommées même si le Cohen est Onen), tu n'as pas à le permettre pour les offrandes régulières (comme le sacrifice de Roch 'Hodèch). **Il l'approuva.** Moché avoua, et n'eut pas honte de dire : « Je ne l'avais pas entendu ».

L'instruction de Moché de consommer les offrandes, même en état de deuil, n'est respectée qu'en partie.
 Moché s'irrite, mais finit par admettre son erreur.

L'erreur de Moché provenait-elle de sa colère ou du fait qu'il ignorait la loi ?

2

רש"י על מטות לא, כא: לפי שבא משה לכלל כעס, בא לכלל טעות, שנתעלמו ממנו הלכות געולי נכרים; וכן אתה מוצא בשמיני למלואים, שנאמר (שמיני י, יז): "ויקצף על-אלעזר ועל-איתמר" - בא לכלל כעס, בא לכלל טעות, וכן ב"שמעו-נא המורים", "ויך את-הסלע" (חוקת כ, י) - על-ידי הכעס טעה.

Rachi sur Mattot 31, 21 : En se mettant en colère, Moché se trompa en oubliant les lois [de la purification] des ustensiles des païens. Il en est de même en ce qui concerne le huitième jour de l'inauguration, lorsqu'il s'irrita contre Eléazar et Itamar (Chemini 10, 17) : pour s'être mis en colère, il s'est mis dans l'erreur. De même en ce qui concerne la frappe du rocher ('Houkat 20, 10) : c'est à cause de la colère, qu'il s'est trompé.

לקוטי שיחות: כיון שההבדל בין קדשי דורות לקדשי שעה תלוי בשכל, ובשכל יש מקום לשתי הדעות, אין רש"י מקרח לומר כאן, לפשוטו של מקרא, את החדוש הגדול, שיתכן אצל משה "בא לכלל טעות". ואלו בפרשת מטות, הכרחי לומר ולחדש שפעסו של משה הביאו לידי טעות, לפיכך ממשיך שם רש"י ואומר "וכן" - כבר אפשר להסביר שפעסו של משה גרם לאי-ידיעת ההבדל בין קדשי שעה לקדשי דורות, למרות שאהרן חשב כך בפשטות.

Likouté Si'hot : Etant donné que la différence entre les offrandes exceptionnelles et régulières est établie de manière logique, et que la logique fait toujours place à une alternative – Rachi n'était pas obligé d'introduire, ici, l'idée nouvelle que Moché « fit une erreur ». Dans la Paracha Mattot, par contre, il est évident que la colère de Moché provoqua son erreur. C'est pourquoi, Rachi ajoute que « de même », c'est la colère de Moché qui fit en sorte qu'il ignora la différence entre les types d'offrandes, bien que pour Aharon cela était une évidence.

La différence entre « l'exceptionnel » et « l'ordinaire » est discutable.
 L'erreur de Moché, du fait de sa colère, ne sera avérée que plus tard.

Développement : La différence entre l'approche de Moché et celle d’Aharon

3

מדרש שמות רבה ה, י: "חסד ואמת נפגשו" (תהלים פה, יא): "חסד" - זה אהרן... "ואמת" - זה משה.

Midrach Chemot Rabba 5, 10 : « La Bonté et la Vérité se sont rencontrées » (Psaumes 85, 11) : « La Bonté » – c'est Aharon, « la Vérité » – c'est Moché.

משנה אבות א, יב: ...הוי מתלמידיו של אהרן - אוהב שלום ורודף שלום, אוהב את הבריות ומקרבן לתורה.

Michna Pirké Avot 1, 12 : ...Fais partie des disciples d'Aharon : il aime la paix, poursuit la paix, aime les créatures et les rapproche de la Torah.

לקוטי שיחות: תכונת האמת היא שאין בה שנויים - בכל מקום ובכל זמן נשארים באותה דרגה ובאותו מעמד ומצב. לעמת זאת בחסד, שהוא עשית טוב לזולת, יש להתחשב בכל אחד מן המקבלים, שאינם שווים זה לזה.

Likouté Si'hot : La Vérité ne connaît pas le changement. De tout temps et en tout lieu, elle reste identique, au même niveau, dans la même situation. La Bonté, en revanche, dont l'objet est de prodiguer le bien aux autres, doit tenir compte de la situation de chacun de ceux qui la reçoivent, lesquels ne sont pas identiques l'un à l'autre.

L'attribut de Moché : La « Vérité », invariable.
 L'attribut d'Aharon : La « Bonté », s'adaptant à chacun.

<p>Cela explique leur discussion sur la consommation de « <i>l'offrande régulière</i> »</p>	<p>4</p>
<p>לקוטי שיחות: דעת משה, מדת האמת, נוטה לפסק בכל ענין שיש בו ספק, שאין הבדל בין זמן ומצב אחד לבין משנהו. ולכן אותה קדשה הנמצאת ב"שעה" צריכה להיות ל"דורות"; אך אהרן התמסר אפלו ליהודים שהיו מן הסוג של "בריות" והשפיע עליהם בהתאם לדרגתם ולכן הוא סבר, לפי מדת החסד, שיש הבדל בין "קדשי שעה" לבין "קדשי דורות": אי אפשר לדרש מהם שתהיה קדשה באותה עצה בכל שנויי הדרגות והזמנים.</p> <p>Likouté Si'hot : La logique de Moché, l'attribut de vérité, établit que s'il y a un doute, il ne faut rien changer d'une situation à l'autre. De ce fait, il considère que la même sainteté conférée à « l'exceptionnel » doit rester pour le « régulier ». Aharon, en revanche, s'occupant même de Juifs très éloignés (« <i>des créatures</i> »), estimait, selon l'attribut de la Bonté, qu'il y a une différence entre les « <i>offrandes exceptionnelles</i> » et les « <i>offrandes régulières</i> » : on ne peut exiger un niveau identique de sainteté, à tous les niveaux et à toutes les époques.</p>	<p>Le fond de la discussion : un événement exceptionnel est-il plus sacré qu'un acte régulier ?</p>
<p>Annexe : La différence entre Moché et Aharon, expliquée par le Zohar</p>	<p>5</p>
<p>ע"פ זוהר חלק א' רסו, ב (תרגום): משה הוא בבחינת "שושבין המלך", ואהרן - בבחינת "שושבין הגבירה".</p> <p>Zohar vol. 3, 266b : Moché est « <i>le Parrain du Roi</i> », et Aharon – « <i>le Parrain de la Reine (matrone)</i> ».</p> <p>ע"פ לקוטי תורה במדבר ב, ד: ענינו של משה הוא עסוק ב"מלך" - הורדת אלקות לישראל ממעלה למטה, ומצד דרגה זו יורד האור למטה כפי שהוא למעלה, בעולם ה"אצילות", ללא שנויים. ענינו של אהרן הוא עסוק ב"מלכה" - העלאת נסות ישראל ממטה למעלה. ולפיכך יש בעבודה זו שנויים לפי המצב של ה"מטה".</p> <p>Likouté Torah Bamidbar 2d : Le sujet de Moché est le « <i>Roi</i> » : révéler la Divinité chez les enfants d'Israël, du haut vers le bas, telle qu'elle est là-haut, en <i>Atsilout</i>, sans différence. Le sujet d'Aharon, en revanche est la « <i>Reine</i> », élever <u>les enfants d'Israël</u>, du bas vers le haut, dépendant donc de leur niveau effectif.</p>	<p>Selon le Zohar : Moché – du haut vers le bas, Aharon – du bas vers le haut.</p>
<p>Développement : L'attribut de Vérité : « constance » ou « régularité » ?</p>	<p>6</p>
<p>ע"פ תניא פרק יג: בנוגע לאהבת ה' של הבינוניים בשעת תפלתם - הנה הגם שלגבי מדרגת הצדיקים עובדי ה' באמת לאמתו אינה נקראת בשם עבודת אמת כלל, מאחר שחולפת ועוברת אחר התפלה - אף על פי כן, לגבי מדרגת הבינוניים נקראת עבודה תמה באמת לאמתו שלהם, איש איש כפי מדרגתו במדרגת הבינוניים.</p> <p>Tanya ch. 13 : L'amour de D.ieu qu'éprouvent les <i>Beïnonim</i> (les hommes moyens) durant leur prière – bien que comparés au niveau des <i>Justes</i> servant réellement D.ieu, cet amour ne pourrait être considéré comme un véritable service de D.ieu, puisqu'il est éphémère et disparaît après la prière ; néanmoins, « <i>selon le niveau de Beïnonim</i> », ceci est un service de D.ieu intègre, rigoureusement vrai, chaque <i>Beïnoni</i> selon son niveau.</p> <p>לקוטי שיחות: האמת המחלטת קימת רק באלקות. כאשר רואים אמת אצל הנבראים, למרות שזוהי אמת רק לגבי דרגה זו, הכרחי לומר שזה נובע מן האמת האלקית הקימת ומארה בנבוא.</p> <p>Likouté Si'hot : La Vérité absolue n'existe que chez D.ieu. Lorsqu'on observe une « Vérité » chez les créatures, même si elle n'est que <u>relative</u>, nous devons dire qu'elle découle de la Vérité divine, <u>illuminant</u> cette créature.</p>	<p>La Vérité absolue, celle des Justes, se définit par sa constance.</p> <p>La Vérité relative, celle des <i>Beïnonim</i>, se définit par sa régularité, même éphémère.</p>
<p>Explication : Ce qui poussa Moché, à admettre vraiment l'approche d'Aharon</p>	<p>7</p>
<p>לקוטי שיחות: ההבדל בין העבודה (הקדשה של "שעה" לבין "דורות" הוא עבודה שלמה ואמתית, הנובעת מ"אמת הוי" המאירה במצב של יהודי זה באותה שעה. ולכן, לאחר ששמע משה מאהרן, שלפי עבודת הנבראים בעולם העשייה - העולם הזה - קימים הבדלים, והקדשה של "שעה" אינה שווה לזו של "דורות", הרי "וישמע משה ויטיב בעיניו" - דעת אהרן התקבלה גם על ידי משה, ומכך מובן שהיא מתאימה גם למידתו - מדת האמת.</p> <p>Likouté Si'hot : La disparité, dans le ressenti de Sainteté, entre « l'exceptionnel » et « l'ordinaire » - est un service divin tout à fait intègre et <u>authentique</u>, émanant de la « Vérité Divine » qui illumine le Juif, dans chaque situation. C'est pourquoi, lorsque Moché entendit d'Aharon, que selon l'effort des hommes dans ce monde (d'Assya), des différences existent selon les situations, il <u>accepta</u> ce point de vue, justifié même par l'attribut de Vérité.</p>	<p>Aharon fit comprendre à Moché, que dans ce monde, les variations n'altèrent pas la Vérité relative.</p>
<p>Enseignement : La différence entre le travail sur soi et le travail sur autrui</p>	<p>8</p>
<p>לקוטי שיחות: כאשר מדבר בעבודתו הפרטית, צריכה עבודת ה' להיות אצלו ללא הבדלים. אך כאשר הוא מתעסק עם יהודים אחרים, ועוד עם "בריות", עליו להעמיד את עצמו במצבו של הזולת, ולדעת שלא כל התקופות זהות, ואי אפשר לדרש וללחץ שהזולת יהא שרוי תמיד בדרגת הקדשה כפי שהוא בעת של רצון וכדומה. וזה מביא שבסופו של דבר לידי כך, שגם אצלם ירגש הענין של "אמת ה' לעולם".</p> <p>Likouté Si'hot : Lorsqu'il s'agit de son propre service de D.ieu, on doit faire en sorte qu'il ne connaisse pas le changement. En revanche, lorsqu'on agit sur une autre personne, surtout si elle est très éloignée, il faut s'adapter à sa situation, avoir conscience que toutes les périodes ne sont pas identiques, et qu'on ne peut pas lui exiger d'être, en permanence, au même niveau de sainteté que dans des moments particuliers et propices etc. Cela fera en sorte que, même chez ces personnes, on finira par ressentir la Vérité éternelle de D.ieu.</p>	<p>Enseignement : Le travail sur soi doit être stable ; le travail sur autrui doit tenir compte de sa situation, pour le faire évoluer.</p>